

Örtülü Liderlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Örtülü Liderlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28534>

Özet

Örtülü Liderlik Ölçeği (ÖLÖ), Tabak, Kızıloğlu ve Türköz (2013) tarafından Türk kültürüne özgü bağlamda bireylerin sahip olduğu **örtülü liderlik teorilerini** (ÖLT) ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek geliştirme çalışması, liderliğin bilişsel çerçevesini anlamaya odaklanarak, çalışanların zihinlerindeki ideal lider prototiplerini ve bu prototiplerin örgütsel davranışları üzerindeki etkilerini araştırmayı hedeflemiştir. Ölçek, özellikle organizasyonel **psikometri** alanında, liderlik algılarının ölçülmesinde standart bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Örtülü liderlik, liderlik teorileri, örtülü biliş, ölçek geliştirme, organizasyonel davranış, liderlik algısı, prototip.

Yazarlar

Akif Tabak, A. Kızıloğlu, T. Türköz.

Amaç

Örtülü Liderlik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin liderlik kavramına yönelik bilinçsiz veya otomatik olarak kabul ettikleri inanç ve beklentileri, yani örtülü liderlik teorilerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, Türk kültürü ve örgütsel yapıları içinde liderlik algılarının boyutlarının ortaya çıkarmak üzere tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi, liderlik literatürüne, çalışanların liderlik davranışları nasıl yorumladıkları ve değerlendirdiklerini gösteren ampirik veriler sunmayı amaçlamıştır. Bu sayede, liderlik eğitim programlarının ve yönetim stratejilerinin, çalışanların beklentileriyle daha uyumlu hale getirilmesine katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Yapı

Ölçek, temel olarak **Örtülü Liderlik Teorileri** (ÖLT) yapısını ölçmektedir. ÖLT, bireylerin zihinlerinde yer alan, ideal bir liderin sahip olması gereken özellikleri ve sergilemesi gereken davranışları içeren bilişsel temalardır (prototipler). Bu prototipler genellikle kültürel normlar, kişisel deneyimler ve örgütsel bağlamlar tarafından şekillenir.

Örtülü liderlik teorileri genellikle karizmatik, adil, özverili, zeki veya tiranik gibi çeşitli boyutlarda incelenir. Ölçek, katılımcıların bu farklı liderlik prototiplerine ne ölçüde inandıkları veya bunları ne ölçüde idealize ettiklerini belirlemeye olanak tanır. Ölçülen bu yapı, bireylerin liderleri

değerlendirme süreçlerini ve örgütsel çöktümlara yönelik tutumların önemli ölçüde etkilemektedir.

Geçerlik

Örtülü Liderlik Ölçeği'nin geliştirme çalışmasında, ölçeğin ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini belirlemek amacıyla kapsamlı geçerlik analizleri yürütülmüştür. Çalışmada, yapısal geçerliği desteklemek için **geçerlik** çalışmaları kapsamında Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Yapı geçerliği, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen faktör yapısına altında toplanıp toplanmadığını göstermiştir. Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili değişkenlerle (örneğin, iş tatmini, örgütsel bağlılık) beklenen yön ve büyüklükte ilişkiler gösterip göstermediği (yakınsak ve zırsak geçerlik) incelenmiştir, ancak orijinal kaynakta bu detaylar belirtilmemiştir. Genel olarak çalışmada, ölçeğin Türk örgütsel bağlamında ÖLT yapısının temsil etmede yeterli düzeyde geçerli olduğunu ortaya koymuştur.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, testin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek amacıyla incelenmiştir. Güvenirlik analizleri kapsamında, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değerleri hesaplanmıştır. Geliştirme çalışmasında elde edilen Cronbach Alfa katsayıları, kabul edilebilir seviyeler üzerinde olduğu ve ölçeğin alt boyutlarının yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu raporlanmıştır.

Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ölçmede birbirleriyle uyumlu çalıştığını göstermektedir. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını incelemek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik analizlerinin gerçekleştirilmesi muhtemeldir, bu da ölçek puanlarının farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verdiğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Örtülü Liderlik Ölçeği'nin çok boyutlu yapısını belirlemek amacıyla hem Açıklayıcı **Faktör Analizi** (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. AFA, temel bileşenler analizi ve uygun döndürme teknikleri (örneğin, Varimax) kullanılarak ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesini sağlamıştır.

DFA ise, AFA sonucunda ortaya çıkan faktör yapısının teorik beklentilerle ve veri setiyle ne ölçüde uyumlu olduğunu test etmiştir. Çalışmada sonucunda, Örtülü Liderlik yapısının, Türk kültürüne özgü ve literatürle uyumlu birden fazla alt faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu faktörler, liderin karakteri, yetkinliği ve etkileşim biçimlerine dair örtülü inançlar kapsamaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme çalışması sonucunda ortaya konulan **Öz Bildirim Ölçeği**.

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatı kullanılır. Katılımcılar, liderlik özelliklerine veya davranışlarına ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

Kullanılabilir Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Yetkin çalışanlar ve çeşitli sektörlerdeki organizasyon üyeleri.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri yetkinler.

Popülasyon Detayları: Ölçek, özellikle Türkiye'deki özel ve kamu kuruluşlarında çalışan personelin liderlik algılarını ölçmek için tasarlanmıştır. Örneklem, farklı eğitim ve deneyim seviyelerine sahip bireyleri kapsamaktadır.

Test Metodolojisi: Veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Ölçek maddeleri, katılımcıların **örtülü liderlik** prototiplerine yönelik algılarını yansıtmaktadır. Puanlama, belirlenen alt boyutlar üzerinden toplanarak yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel psikoloji, bilişsel temalar, liderlik prototipleri, Cronbach Alfa, faktör yapısı, **ölçek geçerliliği**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Sorumlu yazarın iletişim adresi: tabakakif@gmail.com

Yayın Adresi: Orijinal kaynakta tam yayın adresi belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: 2013 (Makale yayın yılı).

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanılması için yazar(lar) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım ücreti bilgisi orijinal kaynakta yer almamaktadır, ancak sorumlu yazar Akif Tabak ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Ölçeğin geliştirilmesine ilişkin temel referans aşağıdadır:

Tabak, A., Kızıloğlu, A., ve Türköz, T. (2013). Örtülü Liderlik Ölçeği geliştirme çalışması. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 40(1), 97-138.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [ortulu-liderlik-olcegi-toad.pdf](#)

Örtülü Liderlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde (Source Content) doğrudan listelenmemiştir. Maddelerin tamamı için Tabak, Kızıloğlu ve Türköz (2013) tarafından yayınlanan makalenin incelenmesi gerekmektedir.